

המבול המשיח והמצב הרב מואיז נבון

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיג עמוד א

[מחלקו ריש לקיש ורבי יוחנן]: מר סבר: ירד מבול לא"י, ומר סבר: לא ירד.

תוספות מסכת זבחים דף קיג עמוד א

לא ירד מבול לא"י - תימה! והכתיב "ויכסו כל ההרים הגבהים אשר תחת כל השמים"?! ...

בראשית פרק ו

פרשת בראשית ... (ה) וירא יקוק כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע כל היום:

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרשת בראשית פרק ו סימן ה

(ה) וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ. אמרתי אני כי לא נחתם גזר דינם אלא על החמס, לכך נאמר "רבה רעת האדם". **שהיו רעים לבריות**, וכן בסדום ואומר רעים וחטאים (בראשית יג ג), רעים בממונם וחטאים בגופן, ואומר "אוי לרשע רע" (ישעיה ג א), וכי יש רשע טוב? אלא רע לשמים ואין רע לבריות, כגון מחלל שבת, ואוכל איסורין, הוא רשע לשמים, אבל רע לבריות, כגון גזלן וחמסן הוא רשע רע, לכך נאמר כי רבה רעת האדם בארץ, לבריות ולא לשמים, כי חיתום גזר דינם בעד החמס: ...

(ו) וינחם יקוק כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו: (ז) ויאמר יקוק **אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים** כי נחמתי כי עשיתם: (ח) ונח מצא חן בעיני יקוק: פ

פרשת נח (ט) אלה תולדות נח איש צדיק תמים הנה בדרתיו את האלהים התהלך נח: (י) ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת: (יא) **ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס**:

דרש אגדה (בוכר) בראשית פרשת נח פרק ו סימן יא

ותשחת הארץ לפני האלהים. שהיו עובדי ע"ז, כמו שנאמר פן תשחתון ועשיתם לכם פסל (דברים ד טז):

ותמלא הארץ חמס. שהיו **גזלנים**, שנאמר: גבלות ושיגו עדר גזלו וירעו (איוב כד ב): ד"א חמס. שהיו **שופכים דמים**, שנאמר: מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקיא בארצם (יואל ד ט): ד"א **גילוי עריות**, שנאמר: ואשר אכלו שאר עמי ועורם מעליהם הפשיטו (מכה ג ג):

(יב) וירא אלהים את הארץ והנה נשחיתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ: ס (יג) ויאמר אלהים לנח **קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ**: ... **פרק ז** (א) ויאמר יקוק לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה: (ב) מכל הבהמה הטהרה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: (ג) גם מעוף השמים שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על פני כל הארץ: (ד) כי **לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה**: ... (יז) ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וירבו המים וישאו את התבה ותרם מעל הארץ: (יח) ויגברו המים וירבו מאד על הארץ ותלך התבה על פני המים: (יט) והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו כל ההרים ויכסו כל הארץ ועל פני המים: (כ) חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכסו ההרים: (כא) ויגוע כל בשר הרמש על הארץ בעוף ובבהמה ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ וכל האדם: (כב) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מפל אשר בחרבה מתו: (כג) **וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר אתו בתבה**: ...

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף קיג עמוד א - [רבי יוחנן] סבר: לא ירד [מבול לא"י].

רש"י בראשית פרק א פסוק א

בראשית ברא - אין המקרא הזה אומר אלא דרשני, כמו שדרשוהו רבותינו ז"ל **בשביל התורה** שנקראת (משלי ח כב) **ראשית דרכו, ובשביל ישראל** שנקראו (ירמיה ג ב) **ראשית תבואתו**.

הרב קוק - תורת ישראל, עם ישראל, ארץ ישראל.

תוספתא מסכת עבודה זרה (צוקרמאנדל) פרק ז הלכה ג

ישרה אדם בארץ ישראל, ואפילו בעיר שרובה גוים, ולא בחוצה לארץ, ואפילו בעיר שכולה ישראל, מלמד ששיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל מצות שבתורה, וכל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח:

~ לפני המבול / לפני המשיח ~

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

אמר רבי יוחנן: אם ראית דור שמתמעט והולך - חכה לו, שנאמר ואת עם עני תושיע וגו'. אמר רבי יוחנן: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר - חכה לו, שנאמר "כי יבוא כנָהָר צָר רוח וקָוֶקֶץ נִסְסָה בו", וסמיד ליה "ויבא לציון גואל".

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד ב

אמר עולא: ייתי ולא איחמיניה [ז"א: שיבוא המשיח אבל אני לא רוצה לראותו]. וכן אמר [רבה]: ייתי ולא איחמיניה, ... אמר ליה אביי [לרבה]: מאי טעמא? אילימא משום חבלו של משיח ... וכן אמר רבי יוחנן: ייתי ולא איחמיניה.

~ סכנה וישוב הארץ ~

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קטז

... הגה: וכן יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה, כי סכנתא חמירא מאיסורא ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור, ולכן אסור לילך בכל מקום סכנה כמו תחת קיר נטוי או יחידי בלילה... וכל אלו הדברים הם משום סכנה, ושומר נפשו ירחק מהם ואסור לסמוך אנס או לסכן נפשו בכל כיוצא בזה. (ועיין בחושן משפט סימן תכ"ז).

שולחן ערוך אבן העזר הלכות כתובות סימן עה סעיף ה

יש מי שאומר דהא דכופין לעלות לא"י, היינו בדאיפשר בלא סכנה, הילכך מסוף המערב עד נוא אמון אין כופין לעלות, ומנוא אמון ולמעלה כופין לעלות דרך יבשה, וגם דרך ים בימות החמה, אם אין שם לסטים.

R. Bleich, Contemporary Halakhic Problems, Vol. I, p.8

The phraseology employed by the *Shulban Arukh* would indicate that although neither partner may coerce the other, either one may seek himself or herself seek to establish residence in Israel despite the attendant hazards.

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף קי עמוד ב

תלמידי רבנו יונה: ... והכי קתני: כופין לעלות היכי דליכא סכנה, ואם יש סכנה אין כאן אלא כפייה שלא לצאת אבל אין כופין לעלות כ"ל:

רמב"ן במדבר פרק לג פסוק נג

(נג) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה - על דעתי זו מצות עשה היא, יצוה אותם שישבו בארץ ויירשו אותה כי הוא נתנה להם, ולא ימאסו בנחלת ה'. ... אבל רש"י פירש, והורשתם את הארץ, והורשתם אותה מיישביה, אז וישבתם בה, תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה, ומה שפירשו הוא העיקר:

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין

מצוה רביעית שנצטוו לרשת הארץ... והוא אמרו להם "והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתנחלתם את הארץ. ... שאנו נצטוו להרוג האומות ההם בהלחמם עמנו ואם רצו להשלים נשלים עמהם ונעזבם בתנאים ידועים אבל הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות. ... וממאמרם מלחמת יהושע לכבש תבין כי המצוה הזו היא בכבוש. ... הרי נצטוו בכיבוש בכל הדורות. ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל עד שאמרו שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד עבודה זרה ... אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. ולשון ספרי (ראה יב כט) מעשה ברבי יהודה בן בתירה ור' מתיא בן חרש ור' חנניה בן אחי ר' יהושע ור' נתן שהיו יוצאין חוצה לארץ והגיעו לפלטיה וזכרו את ארץ ישראל וזקפו את עיניהם וזלגו דמעותיהן וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות, אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה:

R. Bleich, Contemporary Halakhic Problems, Vol. I, p.9

The commandment "And you shall inherit the land," according to Ramban, has two facets: an obligation on the part of the community of Israel to conquer the land *והורשתם*, and a personal obligation devolving upon the each individual to "inherit" the land by means of settlement *וישבתם*. The *Shulban Arukh* is of the opinion that while the first obligation [conquering] is binding even in face of danger, the second [obligation of settlement] is not mandatory when such danger is present. ... [although] neither is it forbidden. ... The permissibility of individual settlement in face of danger may be deduced from the mandatory communal obligation. Even in communal exercise of the obligation to engage in war, the fulfillment (*kiyum*) of the commandment is individual... Hence it may be inferred that *settlement* in Israel by an individual constitutes a permissible voluntary fulfillment of this commandment even when accompanied by an element of danger.